

Obywatelski PARLAMENT Seniorów

DEKLARACJA PROGRAMOWA VI SESJI PLENARNEJ OBYWATELSKIEGO PARLAMENTU SENIORÓW „SENIORZY I PRZYSZŁOŚĆ POLSKI”

*Sytuacja osób starszych w Polsce z uwzględnieniem
aspektów medycznych, społecznych i ekonomicznych*
Senat RP, 1 października 2020 r.

Nadając zdrowiu i bezpieczeństwu seniorów najwyższy priorytet oraz uznając aktualną sytuację epidemiczną za szczególne zagrożenie w wielu obszarach życia osób starszych, uczestnicy VI sesji plenarnej Obywatelskiego Parlamentu Seniorów prezentują stanowisko OPS oraz postulaty w zakresie pożądanых kierunków działań rządu w sprawach polityki senioralnej.

OPS wyraża głęboką wdzięczność i uznanie dla Senatu RP za umożliwienie zorganizowania oraz wsparcie logistyczne obrad VI sesji plenarnej OPS w siedzibie Senatu RP

1. Polscy seniorzy postrzegają tę decyzję jako wyraz uznania i poszanowania dla pierwszej w historii, ogólnopolskiej i demokratycznie wybranej reprezentacji, jaką jest Obywatelski Parlament Seniorów oraz ważny etap powrotu obrad plenarnych OPS na stałe do Parlamentu. Szacunek i godność to bowiem wartości, które są dla osób starszych szczególnie cenne.
2. Blisko 9-milionowa społeczność osób starszych ma szczególne prawo i obowiązek aktywnej partycypacji w życiu społecznym, wyrażania poglądów oraz prowadzenia dialogu z władzami publicznymi, współtworzenia prawa, polityki senioralnej, dzielenia się wiedzą i doświadczeniem oraz budowania relacji międzypokoleniowych. Najwłaściwszym do tego miejscem jest Sala Obrad Sejmu RP, która symbolizuje prestiż, godność i szacunek oraz odpowiada randze problemów, potencjałowi i znaczeniu osób starszych dla kraju i społeczeństwa.
3. Najważniejsze i niezbywalne wartości zapisane w Konstytucji takie jak godność i równe traktowanie nabierają szczególnego znaczenia w sytuacji nadchodzącej zmiany proporcji między generacjami.
4. Aktywność obywatelska oznacza współdziałanie i przyjęcie współodpowiedzialności osób starszych za najważniejsze sprawy kraju i społeczeństwa w różnych obszarach życia, zarówno na poziomie ogólnokrajowym jak i lokalnym.
5. Potencjał intelektualny, ekonomiczny, wytwórczy, a także wyborczy osób starszych to ogromny kapitał społeczny, który polscy seniorzy oferują społeczeństwu, rodzinie i krajowi. Uzasadnia on oczekiwania szacunku oraz zapewnienia godnego życia, właściwej opieki medycznej i socjalnej, oraz szeroko definiowanego bezpieczeństwa.

6. OPS wyraża nadzieję i apeluje, aby sprawy osób starszych stały się jednym z priorytetów działań każdego rządu, władz samorządowych, wszystkich instytucji i organizacji senioralnych, doprowadzając do realnych efektów społecznych. Wymaga to jednak spójnej koncepcji oraz przeznaczenia na ich realizację odpowiednich środków, przede wszystkim finansowych.
7. Siła ruchu senioralnego tkwi w jego jedności i współpracy. OPS za główny warunek skutecznego oddziaływania na realizację i finansowanie polityki senioralnej uważa dalszy proces konsolidacji środowisk senioralnych, oparty o wspólne cele, konstruktywny dialog z władzami wszystkich szczebli oraz spójne programy działania.

Zdrowie seniorów w czasach pandemii

1. OPS stwierdza, iż sytuacja zdrowotna i społeczna osób starszych uległa w okresie pandemii COVID-19 wyraźnemu pogorszeniu, wobec czego uważa za konieczne spójne i komplementarne działania władz centralnych, terytorialnych i organizacji pozarządowych pracujących na rzecz seniorów i w bezpośrednim z nimi kontakcie.
2. Odosobnienie, zamknięcie w domach, pozbawienie kontaktów, działań edukacyjnych, aktywizujących spowodowało spustoszenie w zdrowiu i kondycji psychicznej.
3. Zdominowanie służby zdrowia leczeniem zdalnym i teleporadami bez kontaktu z lekarzem, bieżących badań diagnostycznych i specjalistycznych, może w dłuższym okresie doprowadzić do nasilenia chorób przewlekłych, które nie mogą być leczone jedynie poprzez przedłużanie e-recept.
4. Pierwszoplanowym zadaniem powinno stać się przywrócenie podstawowej opieki zdrowotnej w tradycyjnych formach kontaktów pacjentów z lekarzami zarówno w przychodniach rodzinnych jak i u specjalistów, możliwości leczenia szpitalnego oraz rehabilitacji nabytych wcześniej chorób jak również pilne wdrożenie zmian dokonanych w ustawie dotyczącej leków bezpłatnych dla Seniorów 75+, tj. wypisywanie recept przez lekarzy specjalistów i przy wypisie pacjenta ze szpitala.
5. W ocenie ekspertów, ograniczony dostęp do służby zdrowia, leczenia szpitalnego i sanatoryjnego, rehabilitacji ambulatoryjnej, opóźnienia w diagnostyce oraz podejmowaniu leczenia, zwłaszcza w chorobach nowotworowych, zagrażają życiu i zdrowiu pacjentów w stopniu większym niż sama pandemia SARSCoV-2.
6. Z uwagi na szczególne zagrożenie seniorów wirusem SARSCoV-2 należy im umożliwić priorytet w szczepieniach przeciw grypie, zaś z chwilą wynalezienia szczepionki na wirusa SARSCoV-2, należy zapewnić dostęp do szczepień na równi z personelem opieki zdrowotnej, z uwagi na dodatkowy czynnik ryzyka jakim są przewlekłe choroby towarzyszące i wiek.
7. Konieczne jest upowszechnienie procedury badania zaburzeń pamięci przez lekarzy rodzinnych przynajmniej 1 raz w roku dla osób 65+, bowiem jedynie 5% pacjentów w wieku 65+ stwierdziło, że lekarze rodzinni przeprowadzili z nimi te badania.
8. Konieczne jest zintensyfikowanie monitorowania sytuacji seniorów, zwłaszcza samotnych, żyjących w miejscach słabo skomunikowanych z najbliższymi ośrodkami pomocowymi oraz podjęcie działań przeciwdziałających ich wykluczeniu.
9. W aktualnej sytuacji ograniczonych podróży, odwiedzin i kontaktów rodzinnych, szczególnego znaczenia nabiera podjęcie działań środowiskowych, wolontariatu sąsiedzkiego zapewniającego zaspokajanie podstawowych potrzeb osób starszych, w tym zakupów leków, dostaw żywności oraz niezbędnych usług społecznych.
10. Konieczne jest też zwiększenie dostępności państwowych i samorządowych ośrodków stacjonarnego, długoterminowego pobytu dla osób niesamodzielnych oraz zapewnienie standardów gwarantujących godny pobyt, szacunek i bezpieczeństwo oraz określenie standardów prowadzenia prywatnych placówek tego typu wraz z objęciem ich systemowym nadzorem i kontrolą ze strony lokalnych władz samorządowych i ośrodków pomocy społecznej.

Sytuacja społeczna osób starszych i ich organizacji

1. Pandemia spowodowała dezorganizację i w wielu przypadkach zawieszenie działalności organizacji pozarządowych działających na rzecz seniorów, pozbawiając ich najważniejszego oczekiwania, jakim jest przeciwdziałania samotności i wykluczeniu.
2. Stały one przed koniecznością zaktualizowania treści i niekonwencjonalnych metod działania tak aby, zachowując bezpieczeństwo zdrowotne seniorów, zapobiegać pogarszaniu się ich kondycji psychofizycznej oraz zapobiegać izolacji społecznej i wykluczeniu.
3. Wymaga to od jednostek finansujących - kontraktujących elastycznego podejścia do alternatywnych i niekonwencjonalnych metod realizacji zadań, zaś od organizacji zwiększenia inwencji w zakresie różnorodnych, bezpiecznych form bezpośredniego uczestnictwa adresatów.
4. Zasadą powinno być partnerskie traktowanie osób starszych jako współtwórców działań podejmowanych na ich rzecz, niezależnie od stopnia sprawności.
5. Organizacje senioralne powinny w maksymalnym stopniu przywrócić tradycyjne formy kontaktów i działań edukacyjnych i aktywizujących intelektualnie, bowiem nauczanie zdalne obejmuje jedynie niewielką część dotychczasowych słuchaczy, napotyka na szereg barier sprzętowych, kompetencyjnych, a ponadto nie zaspakaja podstawowej potrzeby osób starszych, jaką jest kontakt z innym człowiekiem, przeciwdziałanie samotności i wykluczeniu.
6. OPS zwraca się do Rektorów Uczelni, dyrektorów placówek kultury, sportu i aktywizacji środowiskowej o maksymalne ułatwienie prowadzenia dotychczasowych bezpośrednich form aktywizacji intelektualnej i psychofizycznej seniorów.
7. Konieczne jest skrócenie terminów rozpatrywania wszelkich spraw sądowych i procedur administracyjnych z uczestnictwem osób starszych, bowiem seniorzy częściej niż inne grupy społeczne są ofiarami przestępstw, oszustw bankowych, ubezpieczeniowych, przemocy w rodzinie itp., a także dyskryminacji ze względu na wiek w medycynie i sądownictwie.

Konieczne inicjatywy legislacyjne

OPS zwraca się do Komisji Polityki Senioralnej oraz Parlamentarnego Zespołu ds. Uniwersytetów Trzeciego Wieku o podjęcie inicjatywy legislacyjnej w spr. nowelizacji ustawy o osobach starszych, która powinna w sposób kompleksowy regulować prawa osób starszych, w tym uwzględnić m.in.:

- umocowanie prawne dla funkcjonowania ogólnopolskiej reprezentacji seniorów, będącej partnerem rządu w kreowaniu polityki senioralnej, z określeniem zasad jej finansowania,
- nadanie raportowi o sytuacji osób starszych formy ocennej, tj. diagnozy obrazującej stopień zaspokojenia potrzeb w analizowanych obszarach, we wszystkich resortach, a nie jedynie zbioru informacji statystycznych informujących o skali udzielonych świadczeń rzeczowo-finansowych,
- traktowanie przedstawicielstwa seniorów i ich organizacji jako ważnego uczestnika konsultacji społecznych i procesów decyzyjnych oraz strony dialogu obywatelskiego zapewniającego poszanowanie praw i poczucia podmiotowości,
- rozszerzenie ustawy o obszar przeciwdziałania przemocy wobec osób starszych,
- zweryfikowanie definicji osoby starszej oraz wprowadzenie definicji organizacji senioralnej.
- konieczność wyposażenia rad seniorów różnych szczebli w środki finansowe umożliwiające im wykonywanie ustawowych zadań,
- przeciwdziałanie wszelkiej dyskryminacji ze względu na wiek, m.in. na rynku pracy, dostępności programów i procedur medycznych, w sądownictwie, usługach bankowych itp.

Niezbędne są też inicjatywy legislacyjne na rzecz:

- utworzenia Narodowego Programu Zdrowia 60+, który będzie odpowiedzią na potrzeby zdrowotne starzejącego się społeczeństwa,
- wdrożenie Narodowego Planu Alzheimerowskiego, w tym opracowania i wdrożenie standardów dotyczących wczesnego wykrywania symptomów choroby Alzheimera i innych chorób neurodegeneracyjnych oraz standardów postępowania leczniczego i opiekuńczego wobec chorych,
- kontynuowania prac nad Konwencją o prawach osób starszych oraz innych działaniach na rzecz ochrony praw osób starszych na forum międzynarodowym.
- wdrożenie systemowych rozwiązań wsparcia dla osób niesamodzielnych i ich opiekunów, w tym wprowadzenia bonu opiekuńczego, urlopu wytchnieniowego i innych świadczeń poprawiających sytuację osób o szczególnych potrzebach i ich opiekunów.

Sytuacja ekonomiczna seniorów

1. OPS wyraża aprobatę dla wszelkich inicjatyw rządu zmierzających do poprawy sytuacji osób starszych oraz zapewnienia im godnego miejsca w społeczeństwie, jednak widzi konieczność realizacji tego zadania poprzez spójną całościową politykę senioralną, a nie jednorazowe świadczenia mające charakter działań akcyjnych. Badania wskazują bowiem na ogrom niezaspokojonych potrzeb oraz zasadność podjęcia prac nad rozwiązaniami systemowymi.
2. Wzrastające koszty utrzymania, w tym koszyka dóbr najczęściej nabywanych przez seniorów, tj. żywności, leków, energii, wody, czynszów, usług rehabilitacyjnych powoduje pogarszanie się sytuacji materialnej.
3. Seniorzy oczekują od rządu przedstawienia realnego, systemowego programu podwyżek świadczeń emerytalno-rentowych, zwłaszcza najniższych, w korelacji z poziomem najniższego wynagrodzenia, inflacją i wzrostem wynagrodzeń osób pracujących.
4. Niewydolność służby zdrowia powoduje konieczność korzystania przez seniorów z systemu prywatnej opieki medycznej, poradnictwa specjalistycznego, szpitali, rehabilitacji i opieki stacjonarnej, niestety usług dostępnych jedynie dla niewielkiej części populacji.
5. OPS wyraża nadzieję, że sprawy osób starszych staną się jednym z priorytetów działań każdego rządu, władz samorządowych, wszystkich instytucji i organizacji senioralnych, doprowadzając do realnych efektów społecznych. Wymaga to jednak spójnej koncepcji oraz przeznaczenia na ich realizację odpowiednich środków, przede wszystkim finansowych.

Trudny czas pandemii stawia przed społeczeństwem i władzami publicznymi potrzebę szczególnej solidarności, zainteresowania sytuacją starszych osób w najbliższym otoczeniu, udzielenia pomocy, gdy jest potrzebna.